

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา

พ.ศ. ๒๕๕๘

เพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดและเจตนารมณ์ของเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา สำหรับเป็นแนวทางการบริหารจัดการ และพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในคราวประชุมครั้งที่ ๘/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘” ดังต่อไปนี้

๑. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการนี้เรียกว่า “แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘”

๒. ให้ใช้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการนี้ เป็นแนวทางการบริหารจัดการและพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาทุกสาขาวิชา สำหรับหลักสูตรที่เปิดใหม่และหลักสูตรปรับปรุงของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๓. ให้ยกเลิก

๓.๑ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “แนวทางการบริหารเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘” ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๘

๔. สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ต้องรับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษาให้มีมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาสูงขึ้น สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งเกณฑ์มาตรฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และกำหนดตัวบ่งชี้ด้านมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

๕. ระบบการจัดการศึกษา เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรทุกระดับกำหนดให้ใช้ระบบทวิภาคเป็นระบบมาตรฐานในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่มิได้จำกัดให้สถาบันอุดมศึกษาต้องใช้ระบบทวิภาคในการจัดการศึกษาเพียงระบบเดียว สถาบันอุดมศึกษาสามารถจัดการศึกษาระบบอื่นได้เช่นกัน อาทิ ระบบไตรภาค หรือระบบจตุรภาค กรณีที่สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษาระบบอื่น จะต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับระบบการศึกษานั้นไว้ในหลักสูตรให้ชัดเจน ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับการแบ่งภาคการศึกษา ระยะเวลาการศึกษาในแต่ละภาคการศึกษา การคิดหน่วยกิต รายวิชาภาคทฤษฎี และรายวิชาภาคปฏิบัติ การฝึกงานหรือการฝึกภาคสนาม การทำโครงการหรือกิจกรรมอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งรายละเอียดการเทียบเคียงหน่วยกิตระบบดังกล่าวกับหน่วยกิตระบบทวิภาค

อนึ่ง ระบบการจัดการศึกษาอื่นใดที่สถาบันอุดมศึกษานำมาใช้ในการจัดการศึกษาควรเป็นระบบมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๖. การจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

วิชาศึกษาทั่วไปมีเจตนารมณ์เพื่อเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยให้ศึกษารายวิชาต่าง ๆ จนเกิดความซาบซึ้งและสามารถติดตามความก้าวหน้าในสาขาวิชานั้นได้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนการสอนควรจัดให้มีเนื้อหาวิชาที่เบ็ดเสร็จในรายวิชาเดียว ไม่ควรมีรายวิชาต่อเนื่องหรือรายวิชาชั้นสูงอีก และไม่ควรมำรายวิชาเบื้องต้นหรือรายวิชาพื้นฐานของวิชาเฉพาะมาจัดเป็นวิชาศึกษาทั่วไป

๗. การเปิดสอนหลักสูตรระดับอนุปริญญา

สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจหลักในการเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญา เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสาขาวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ออกมารับใช้สังคม รวมทั้งมุ่งเน้นการเปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อพัฒนานักวิชาการและนักวิชาชีพระดับสูงให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่

สำหรับการผลิตบุคลากรในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ระดับประกาศนียบัตร และระดับอนุปริญญา) ควรเป็นภารกิจของสถานศึกษาประเภทอื่น เช่น วิทยาลัยชุมชน วิทยาลัยอาชีวศึกษา เป็นต้น ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่จะเปิดสอนหลักสูตรระดับอนุปริญญา ควรมีเหตุผลความจำเป็นอย่างยิ่งในการเปิดสอนและต้องคำนึงถึงความต้องการบุคลากรในสาขาวิชานั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งคำนึงถึงความซ้ำซ้อนในการเปิดสอนสาขาวิชาที่มีการเปิดสอนอยู่แล้วในสถาบันอื่น

๘. การเปิดสอนหลักสูตรระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง)

หลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีทักษะการปฏิบัติการอยู่แล้ว ให้มีความรู้ด้านวิชาการมากยิ่งขึ้น รวมทั้งได้รับการฝึกปฏิบัติขั้นสูงเพิ่มเติม ดังนั้น จึงจัดไว้ในกลุ่มหลักสูตรปริญญาตรีทางวิชาชีพหรือปฏิบัติการที่เน้นทักษะด้านการปฏิบัติเชิงเทคนิคในศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ เท่านั้น เพื่อให้บัณฑิตจบไปเป็นนักปฏิบัติ

การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้ ต้องมีการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการในภาคการผลิตหรือการบริการ โดยอาจจัดในรูปสหกิจศึกษา หรือการฝึกงานในสถานประกอบการ และเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร (ต่อเนื่อง) ให้รับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตรงตามสาขาวิชาที่จะเข้าศึกษาเท่านั้น

ในด้านอาจารย์ผู้สอนจำนวนหนึ่งต้องเป็นผู้มีประสบการณ์ในทางปฏิบัติมาแล้วและหากเป็นผู้สอนจากสถานประกอบการต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

๙. จำนวนและคุณวุฒิของอาจารย์

๙.๑ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอนทั้งอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ ต้องมีคุณวุฒิและคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ระบุในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร นอกจากนั้น ในระดับบัณฑิตศึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ต้องมีคุณวุฒิและคุณสมบัติตามที่กำหนดเช่นกัน

ทั้งนี้ อาจารย์ประจำที่สถาบันอุดมศึกษารับเข้าใหม่ตั้งแต่เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกาศใช้ ต้องมีคะแนนทดสอบความสามารถภาษาอังกฤษได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง มาตรฐานความสามารถภาษาอังกฤษ ของอาจารย์ประจำ

สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่เผยแพร่รายชื่อและคุณสมบัติของอาจารย์ทุกประเภทข้างต้น ของแต่ละหลักสูตรในแต่ละภาคการศึกษา โดยเผยแพร่ในเอกสารหรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พร้อมทั้งปรับปรุงให้ทันสมัยตลอดเวลา เพื่อให้สาธารณชนและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาสามารถ ตรวจสอบข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการผดุงรักษามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาของชาติ

๙.๒ คุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสาขาวิชาของหลักสูตร หมายถึง คุณสมบัติที่กำหนดไว้ใน มาตรฐานสาขาวิชาที่ประกาศไปแล้ว หากสาขาวิชาโดยังไม่มีประกาศมาตรฐานสาขาวิชา หรือประกาศ มาตรฐานสาขาวิชาไม่ได้กำหนดเรื่องนี้ไว้ ให้อ้างอิงจากกลุ่มสาขาวิชาเดียวกันในตารางของ ISCED (International Standard Classification of Education)

๙.๓ คุณสมบัติด้านตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน ตลอดจนอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ของหลักสูตรกลุ่มวิชาการ และหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพหรือปฏิบัติการ ควรเป็นตำแหน่งทางวิชาการที่ได้ จากการประเมินผลงานที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มหลักสูตรนั้น ๆ

กรณีอาจารย์ใหม่ที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก แม้ยังไม่มีผลงานทางวิชาการ หลังสำเร็จการศึกษาอนุมัติให้เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับปริญญาโทได้ แต่ทั้งนี้หากจะทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอน ในระดับปริญญาเอก หรือเป็นอาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และอาจารย์ผู้สอบวิทยานิพนธ์ ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ต้องมีผลงานทาง วิชาการภายหลังสำเร็จการศึกษาอย่างน้อย ๑ ชั้น ภายใน ๒ ปี หรือ ๒ ชั้น ภายใน ๔ ปี หรือ ๓ ชั้น ภายใน ๕ ปี

๙.๔ สำหรับหลักสูตรปริญญาตรีที่เน้นปฏิบัติการ คำว่า “ประสบการณ์ด้านปฏิบัติการ” หมายถึง การทำงานร่วมกับสถานประกอบการโดยมีหลักฐานรับรองผลการปฏิบัติงานที่เกิดประโยชน์ กับสถานประกอบการ หรือมีผลงานทางวิชาการประเภทการพัฒนาเทคโนโลยี หรือผลงานสร้างสรรค์ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมเผยแพร่มาแล้ว

๙.๕ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่ไม่ใช่อาจารย์ประจำ หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับปริญญา กิตติมศักดิ์หรือมีตำแหน่งทางวิชาการพิเศษทุกระดับ จะเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมหรือผู้สอบได้ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์สูงหรือสูงมากตามที่กำหนดในแต่ละระดับปริญญา โดยให้พิจารณาจากผลงานของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับเนื้อหาวิทยานิพนธ์หรือการค้นคว้าอิสระ

๙.๖ สำหรับคุณสมบัติอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้สอบการค้นคว้าอิสระ ในระดับปริญญาโท ให้ใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้สอบวิทยานิพนธ์

๑๐. การบริหารหลักสูตรกรณีมีข้อตกลงร่วมผลิตกับสถาบันอุดมศึกษาหรือหน่วยงานอื่นที่ไม่ใช่สถาบันอุดมศึกษา

๑๐.๑ การตกลงร่วมผลิต หมายถึง การทำข้อตกลงร่วมมือกันอย่างเป็นทางการระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับองค์กรภายนอกในการพัฒนาและบริหารหลักสูตร โดยผ่านความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัยและคณะกรรมการระดับนโยบายขององค์กรภายนอกนั้น ๆ

องค์กรภายนอกต้องเป็นสถาบันอุดมศึกษาในหรือต่างประเทศที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานที่รับผิดชอบการศึกษาของประเทศนั้น หรือเป็นหน่วยราชการระดับกรมหรือเทียบเท่า หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การมหาชน หรือบริษัทเอกชนที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น

หากเป็นบริษัทเอกชนที่ไม่ได้อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้เสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณาเป็นรายกรณี โดยต้องแสดงศักยภาพและความพร้อมในการร่วมผลิตบัณฑิตของบริษัทดังกล่าว

๑๐.๒ ภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว บุคลากรที่มาจากองค์กรที่มีความร่วมมือนั้นสามารถทำหน้าที่เป็นอาจารย์ประจำและอาจารย์ประจำหลักสูตรได้

ทั้งนี้ เฉพาะกรณีหลักสูตรระดับปริญญาตรีกลุ่มวิชาชีพหรือปฏิบัติการ บุคลากรที่มาจากองค์กรที่มีความร่วมมือนั้นสามารถทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรได้ แต่ต้องไม่เกิน ๒ คน

บุคลากรที่มาจากองค์กรที่มีความร่วมมือเพื่อทำหน้าที่อาจารย์ประจำ อาจารย์ประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรต้องมีคุณสมบัติและคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับนั้น ๆ และต้องเป็นผู้ที่มีความเข้าใจทักษะการจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และมาตรฐานผลการเรียนรู้ของหลักสูตรนั้น ๆ ตามแนวทางของกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

๑๑. ภาระงานคณาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ

ภาระงานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ ให้นำรวมจำนวนนักศึกษาเก่าที่ยังไม่สำเร็จการศึกษาด้วย ทั้งนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และการค้นคว้าอิสระ ต้องจัดสรรเวลาให้คำปรึกษานักศึกษาอย่างเหมาะสม

๑๒. ให้สถาบันอุดมศึกษาจัดระบบตรวจสอบการคัดลอกผลงาน หรือการซ้ำซ้อนกับงานของผู้อื่น หรือการจ้างทำรายงานการค้นคว้าอิสระหรือวิทยานิพนธ์ โดยใช้ระบบที่ทันสมัย เช่น ผ่านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

หากพบว่ามี การคัดลอก การซ้ำซ้อนกับงานของผู้อื่น หรือมีการจ้างทำรายงานการค้นคว้าอิสระหรือวิทยานิพนธ์ ให้สถาบันอุดมศึกษาพิจารณาถอดถอนรายงานการค้นคว้าอิสระหรือวิทยานิพนธ์ชิ้นนั้น

๑๓. การเผยแพร่ผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการระดับชาติ หมายถึง การนำเสนอบทความวิจัย ในที่ประชุมวิชาการ และบทความฉบับสมบูรณ์ (Full Paper) ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุม (Proceedings) โดยมีกองบรรณาธิการจัดทำรายงานการประชุม หรือคณะกรรมการจัดประชุม ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับ ในสาขานั้น ๆ จากนอกสถาบันเจ้าภาพ อย่างน้อยร้อยละ ๒๕ โดยต้องมีผู้ประเมินบทความที่เป็น ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นด้วย และมีบทความที่มาจากหน่วยงานภายนอกสถาบันอย่างน้อย ๓ หน่วยงาน และรวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕

๑๔. แนวทางการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอก (แบบ ๑)

การเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอก (แบบ ๑) ซึ่งเป็นแผนการศึกษาแบบทำวิทยานิพนธ์ อย่างเดียว ให้สถาบันอุดมศึกษาคำนึงถึงเรื่องดังต่อไปนี้

๑๔.๑ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ต้องมีผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และเป็นผลงานที่ชี้ชัดได้ว่าสามารถที่จะสนับสนุน การวิจัยในสาขาวิชาที่เปิดสอนได้

๑๔.๒ สถาบันที่จะเปิดสอนต้องมีหลักสูตรที่ดี มีมาตรฐานและคุณภาพการศึกษา เชื่อถือได้ และมีทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ

๑๔.๓ สถาบันที่จะเปิดสอนต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อมที่จะรองรับ และสนับสนุน งานวิจัยของผู้เรียน

๑๔.๔ สถาบันที่จะเปิดสอนควรมีเครือข่ายความร่วมมือสนับสนุน

๑๔.๕ สถาบันที่จะเปิดสอนควรพร้อมที่จะร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาอื่นได้

๑๕. การศึกษาต่อของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต

๑๕.๑ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต มีใช้ส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับปริญญาโท ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต หากต้องการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ให้เข้าศึกษา ในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงหรือหลักสูตรระดับปริญญาโทในสาขาวิชาเดียวกัน หรือสาขาวิชาที่สัมพันธ์กัน ทั้งนี้ ในการศึกษาต่อหลักสูตรระดับปริญญาโทสามารถเทียบโอนหน่วยกิต ได้ไม่เกินร้อยละ ๔๐ ของหลักสูตรที่จะเข้าศึกษา

๑๕.๒ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง มีใช้ส่วนหนึ่งของหลักสูตรระดับปริญญาเอก ผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง หากต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาเอก ให้ใช้คุณวุฒิปริญญาโทหรือเทียบเท่าเข้าศึกษา

๑๕.๓ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีระยะเวลาการศึกษา ๖ ปี หรือเทียบเท่า ปริญญาโท สามารถเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงได้โดยไม่ต้องเข้าศึกษา หลักสูตรระดับปริญญาโทมาก่อน

๑๖. ปริญญาบัตรและใบแสดงผลการศึกษา

การออกใบปริญญาบัตรและใบแสดงผลการศึกษา (Transcript) ให้แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อปริญญาและชื่อสาขาวิชา ให้ตรงกับที่ระบุไว้ในเอกสารหลักสูตรฉบับที่เสนอสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษารับทราบ ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดปัญหาเมื่อนำไปสมัครงานหรือศึกษาต่อ

๑๗. การควบคุมมาตรฐานหลักสูตร

สภาสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการให้ความเห็นชอบ/อนุมัติหลักสูตรให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๘ แต่สภาสถาบันสามารถกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหรือกำหนดแนวปฏิบัติที่เหนือกว่าเกณฑ์มาตรฐานฉบับนี้ได้ ทั้งนี้ เพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษาที่สะท้อนเอกลักษณ์ของสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น

ในกรณีมีเหตุอันควรให้เชื่อได้ว่าการจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่กำหนด ให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาดำเนินการเข้าติดตามตรวจสอบและเสนอคณะกรรมการการอุดมศึกษาพิจารณา

๑๘. ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวได้ หรือมีความจำเป็นต้องปฏิบัติ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่จะพิจารณา และให้ถือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้นเป็นที่สิ้นสุด

ประกาศ ณ วันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา

พ.ศ. ๒๕๕๙

การกำหนดชื่อปริญญาตามคุณวุฒิสถาบันศึกษา ที่แสดงถึงการมีความรู้ตามหลักการพื้นฐานของศาสตร์ที่ครอบคลุมสาขาวิชา โดยในระดับปริญญาตรีควรกำหนดให้มีพื้นฐานในสาขาศิลปศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์เป็นหลัก ให้ได้รับคุณวุฒิตามชื่อปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต หรือวิทยาศาสตรบัณฑิต

เพื่อให้การกำหนดชื่อปริญญาของสถาบันอุดมศึกษาเป็นระบบและสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทย เห็นสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญาให้เหมาะสม.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ และมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในคราวประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการนี้เรียกว่า “หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. ๒๕๕๙”

ข้อ ๒ ให้ใช้ประกาศกระทรวงนี้ เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน และให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ สถาบันอุดมศึกษาที่มีการตราพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชาไว้แล้ว ให้ใช้ชื่อปริญญาตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานั้น ในกรณีที่ปริญญาใด ยังมิได้กำหนดชื่อไว้ในพระราชกฤษฎีกา หรือสถาบันอุดมศึกษาใดไม่มีการตราพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยปริญญาในสาขาวิชา และอักษรย่อสำหรับสาขาวิชา ให้ใช้ชื่อปริญญาตามหลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. ๒๕๕๙ นี้

ข้อ ๔ ให้ยกเลิก

๔.๑ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา พ.ศ. ๒๕๔๙” ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

๔.๒ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑” ลงวันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

๔.๓ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๑” ลงวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

๔.๔ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๒” ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒

๔.๕ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๓” ลงวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓

๔.๖ ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “หลักเกณฑ์การกำหนดชื่อปริญญา (ฉบับที่ ๖)” ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

ข้อ ๕ ประเภทของการกำหนดชื่อปริญญา แบ่งเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๕.๑ ปริญญาประเภทวิชาการ

๕.๑.๑ ปริญญาศิลปศาสตร สาขาวิชาที่ใช้ชื่อปริญญานี้มีลักษณะ เน้นศาสตร์บริสุทธิ์ทางด้านศิลปศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาสาระและวิธีการของศาสตร์สาขาวิชานั้น ๆ เป็นหลัก ให้ใช้ชื่อปริญญาว่าศิลปศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Arts) ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (Master of Arts) และศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Arts) หรือปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Philosophy) กลุ่มสาขาวิชาที่ใช้ชื่อปริญญานี้ คือ

(๑) กลุ่มสาขาวิชามนุษย์ศาสตร์ (Humanities)

๑.๑) สาขาวิชาปรัชญา ศาสนา เทววิทยา อาทิ พุทธศาสตร์ พุทธศาสนศึกษา ศาสนาเปรียบเทียบ

๑.๒) สาขาวิชาภาษา วรรณคดี อาทิ ภาษาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาบาลีและสันสกฤต จารึกภาษาไทย การแปล วรรณคดีไทย วรรณคดีอังกฤษ วรรณคดีเปรียบเทียบ

๑.๓) สาขาวิชาประวัติศาสตร์ โบราณคดี อาทิ ไทยคดีศึกษา ประวัติศาสตร์เปรียบเทียบ

๑.๔) สาขาวิชาศิลปะ วัฒนธรรม อาทิ อารยธรรมศึกษา

(๒) กลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ (Social Sciences)

๒.๑) สาขาวิชาจิตวิทยา (Psychology) อาทิ จิตวิทยาสังคม พฤติกรรมศาสตร์

๒.๒) สาขาวิชาสังคมวิทยา (Sociology) อาทิ มานุษยวิทยา วัฒนธรรมศึกษา

๕.๑.๒ ปริญญาวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาที่ใช้ชื่อปริญญานี้มีลักษณะ เน้นศาสตร์บริสุทธิ์ทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยมุ่งศึกษาสาระและวิธีการของศาสตร์ สาขาวิชานั้น ๆ เป็นหลัก ให้ใช้ชื่อปริญญาว่า วิทยาศาสตร์บัณฑิต (Bachelor of Science) วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (Master of Science) และวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Science) หรือ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Philosophy) กลุ่มสาขาวิชาที่ใช้ชื่อปริญญานี้ คือ

(๑) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Sciences)

- ๑.๑) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (Life Sciences) อาทิ ชีววิทยา ชีวเคมี ชีวฟิสิกส์ จุลชีววิทยา พืชวิทยา พฤกษศาสตร์ สัตววิทยา กีฏวิทยา พันธุศาสตร์
- ๑.๒) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ (Physical Sciences) อาทิ เคมี ฟิสิกส์ ดาราศาสตร์ ธรณีวิทยา ธรณีฟิสิกส์ ภูมิศาสตร์กายภาพ สมุทรศาสตร์ อุตุนิยมวิทยา
- ๑.๓) สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสถิติ (Mathematics and Statistics) อาทิ คณิตศาสตร์ การวิจัยดำเนินงาน สถิติ คณิตศาสตร์ประกันภัย
- ๑.๔) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ (Computing) อาทิ วิทยาการคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (๒) กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Sciences)
- ๒.๑) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ (Agriculture) อาทิ ประมง พืชไร่ วนศาสตร์ สัตวบาล สัตวศาสตร์
- ๒.๒) สาขาวิชาวิทยาการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (Environmental Sciences and Natural Resources) อาทิ การจัดการสิ่งแวดล้อม วิทยาการสิ่งแวดล้อม
- ๒.๓) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์ (Medical Sciences) อาทิ กายวิภาคศาสตร์ นิติเวชศาสตร์ เวชนิทัศน์ สรีรวิทยา
- ๒.๔) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์อื่น ๆ (Other Applied Sciences) อาทิ เทคโนโลยีนิวเคลียร์ วัสดุศาสตร์ การเหมืองแร่
- ๕.๑.๓) ปริญญาตามชื่อศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชารัฐศาสตร์ (Political Sciences) อาทิ การเมือง การปกครอง นโยบายสาธารณะ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ (Economics) อาทิ เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ
- (๑) สาขาวิชารัฐศาสตร์ (Political Sciences) ให้ใช้ชื่อปริญญา รัฐศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Political Science) รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (Master of Political Science) และรัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Political Science) หรือปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Philosophy)
- (๒) สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ (Economics) ให้ใช้ชื่อปริญญา เศรษฐศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Economics) เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (Master of Economics) และเศรษฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Economics) หรือปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Philosophy)
- ๕.๒) ปริญญาประเภทวิชาชีพ
- ๕.๒.๑) สาขาวิชาที่ใช้ชื่อปริญญาเน้นการศึกษาในลักษณะของศาสตร์เชิงประยุกต์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ สาขาวิชาที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามกฎหมายขององค์กรวิชาชีพ กลุ่มสาขาวิชาที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ การกำหนดชื่อปริญญา ให้ใช้ตามสาขาวิชาที่นั้น ๆ เป็นหลัก ในทุกระดับปริญญา (บัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต) สำหรับปริญญาเอกอาจกำหนดชื่อปริญญาเป็น ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตได้ กลุ่มสาขาวิชาที่ใช้ชื่อปริญญา คือ

(๑) สาขาวิชากายภาพบำบัด (Physical Therapy) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า กายภาพบำบัดบัณฑิต (Bachelor of Physical Therapy) หรือวิทยาศาสตรบัณฑิต (กายภาพบำบัด)

(๒) สาขาวิชาการบัญชี (Accountancy) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า บัญชีบัณฑิต (Bachelor of Accountancy) หรือ (Bachelor of Accounting) หรือบริหารธุรกิจบัณฑิต (บัญชี) (Bachelor of Business Administration) (Accountancy) หรือ (Bachelor of Business Administration) (Accounting)

(๓) สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย (Thai Traditional Medicine) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า การแพทย์แผนไทยบัณฑิต (Bachelor of Thai Traditional Medicine) สาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ให้ใช้ชื่อในระดับปริญญาตรีว่า การแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต (Bachelor of Applied Thai Traditional Medicine)

(๔) สาขาวิชาการแพทย์แผนจีน ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า การแพทย์แผนจีนบัณฑิต (Bachelor of Traditional Chinese Medicine)

(๕) สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์ (Medical Technology) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า เทคนิคการแพทย์บัณฑิต (Bachelor of Medical Technology)

(๖) สาขาวิชานิติศาสตร์ (Laws) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า นิติศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Laws)

(๗) สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ (Nursing Science) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า พยาบาลศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Nursing Science)

(๘) สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Engineering)

(๙) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ (Education) หรือสาขาวิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม (Industrial Education, Technical Education) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่าศึกษาศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Education) หรือครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (Bachelor of Science in Industrial Education) หรือ (Bachelor of Science in Technical Education)

(๑๐) สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ (Architecture) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Architecture) หรือภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Landscape Architecture)

(๑๑) สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Public Health)

๕.๒.๒ สาขาวิชาทางด้านวิชาชีพ ซึ่งมีระดับชั้นปริญญาตรีเป็นปริญญาสูงสุด ให้ใช้ชื่อปริญญาตามสาขาวิชาชีพนั้น ๆ เป็นหลักในระดับชั้นปริญญาตรี สำหรับระดับชั้นปริญญาโท และปริญญาเอก ให้ใช้วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (Master of Science) และวิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Science) สำหรับปริญญาเอกอาจกำหนดชื่อปริญญาเป็นปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (Doctor of Philosophy) ได้ กลุ่มสาขาวิชาที่ใช้ชื่อนี้ คือ

(๑) สาขาวิชาทันตแพทยศาสตร์ (Dentistry) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า ทันตแพทยศาสตรบัณฑิต (Doctor of Dental Surgery)

(๒) สาขาวิชาทัศนมาตรศาสตร์ (Optometry) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า ทัศนมาตรศาสตรบัณฑิต (Doctor of Optometry)

(๓) สาขาวิชาแพทยศาสตร์ (Medicine) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า แพทยศาสตรบัณฑิต (Doctor of Medicine)

(๔) สาขาวิชาเภสัชศาสตร์ (Pharmacy) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า เภสัชศาสตรบัณฑิต (Doctor of Pharmacy)

(๕) สาขาวิชาสัตวแพทยศาสตร์ (Veterinary Medicine) ให้ใช้ชื่อนี้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า สัตวแพทยศาสตรบัณฑิต (Doctor of Veterinary Medicine)

๕.๓ ปริญญาประเภทกึ่งวิชาชีพและปฏิบัติการ

๕.๓.๑ ประเภทกึ่งวิชาชีพ กลุ่มสาขาวิชาที่ไม่ได้กำหนดให้มืองค์กรวิชาชีพ หรือกฎหมายรองรับแต่เป็นศาสตร์ในลักษณะเชิงวิชาชีพหรือกึ่งวิชาชีพ การกำหนดชื่อปริญญาให้ใช้ตามกลุ่มสาขาวิชาที่กำหนด การกำหนดชื่อปริญญาให้ใช้ตามสาขาวิชาอื่น ๆ เป็นหลักในทุกระดับปริญญา (บัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต) สำหรับปริญญาเอกอาจกำหนดชื่อปริญญาเป็นปรัชญาดุษฎีบัณฑิตได้ กลุ่มสาขาวิชาที่ใช้ชื่อนี้ คือ

(๑) สาขาวิชากายอุปกรณ์ศาสตร์ ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า กายอุปกรณ์ศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Prosthetics and Orthotics)

(๒) สาขาวิชาการจัดการ (Management) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า การจัดการบัณฑิต (Bachelor of Management)

(๓) สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ (Music) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า ดุริยางคศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Music)

(๔) สาขาวิชานิเทศศาสตร์ (Communication Arts) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า นิเทศศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Communication Arts)

(๕) สาขาวิชาบริหารธุรกิจ (Business Administration) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า บริหารธุรกิจบัณฑิต (Bachelor of Business Administration)

(๖) สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ (Public Administration) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Public Administration)

(๗) สาขาวิชาจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ (Fine and Applied Arts) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า ศิลปบัณฑิต (Bachelor of Fine Arts) หรือศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Fine and Applied Arts)

(๘) สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ (Social Work) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Social Work)

(๙) สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ (Information Science) ให้ใช้ชื่อปริญญาในระดับปริญญาตรีว่า สารสนเทศศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Information Science)

ทั้งนี้ กรณีจัดทำหลักสูตรในสาขาวิชาประเภทกึ่งวิชาชีพ หากสถาบันอุดมศึกษาใด จัดหลักสูตร โดยจัดเนื้อหาเป็นศาสตร์บริสุทธิ์ทางศิลปศาสตร์ หรือศาสตร์บริสุทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ให้ใช้ชื่อปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต หรือปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตได้

๕.๓.๒ ประเภทปฏิบัติการ

สาขาวิชาที่ใช้ชื่อปริญญานี้มีลักษณะเป็นการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประยุกต์ไปใช้พัฒนาความรู้และทักษะเชิงปฏิบัติการเฉพาะ ให้ใช้ชื่อปริญญาเทคโนโลยีบัณฑิต (Bachelor of Technology) และเทคโนโลยีมหาบัณฑิต (Master of Technology) หรืออุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (Bachelor of Industrial Technology) และอุตสาหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (Master of Industrial Technology) หรือชื่อปริญญาอื่น ที่แสดงให้เห็นการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีประยุกต์ไปใช้พัฒนาความรู้และทักษะเชิงปฏิบัติการเฉพาะ

ข้อ ๖ ชื่อปริญญาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และอักษรย่อปริญญาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ให้ใช้ ดังต่อไปนี้

ชื่อปริญญาภาษาไทยและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)		ชื่อปริญญาภาษาอังกฤษและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)	
๑.	ปริญญาประเภทวิชาการ		
๑.๑	ปริญญาศิลปศาสตร์		
	ศิลปศาสตรบัณฑิต	ศศ.บ.	Bachelor of Arts
	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	ศศ.ม.	Master of Arts
	ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต	ศศ.ด.	Doctor of Arts
	หรือ		หรือ
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy
๑.๒	ปริญญาวิทยาศาสตร		
	วิทยาศาสตรบัณฑิต	วท.บ.	Bachelor of Science
	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต	วท.ม.	Master of Science
	วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต	วท.ด.	Doctor of Science
	หรือ		หรือ
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy
๑.๓	ปริญญาตามชื่อศาสตร์		

ชื่อปริญญาภาษาไทยและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)		ชื่อปริญญาภาษาอังกฤษและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)	
๑.๓.๑	สาขาวิชารัฐศาสตร์		
	รัฐศาสตรบัณฑิต	ร.บ.	Bachelor of Political Science B.Pol.Sc.
	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	ร.ม.	Master of Political Science M.Pol.Sc.
	รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต	ร.ด.	Doctor of Political Science D.Pol.Sc.
	หรือ		หรือ
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy Ph.D.
๑.๓.๒	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์		
	เศรษฐศาสตรบัณฑิต	ศ.บ.	Bachelor of Economics B.Econ.
	เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต	ศ.ม.	Master of Economics M.Econ.
	เศรษฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต	ศ.ด.	Doctor of Economics D.Econ.
	หรือ		หรือ
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy Ph.D.
๒.	ปริญญาประเภทวิชาชีพ		
๒.๑	ชื่อปริญญาตามสาขาวิชาชีพ		
๒.๑.๑	สาขาวิชากายภาพบำบัด		
	กายภาพบำบัดบัณฑิต	กภ.บ.	Bachelor of Physical Therapy B.PT.
	กายภาพบำบัดมหาบัณฑิต	กภ.ม.	Master of Physical Therapy M.PT.
	กายภาพบำบัดดุษฎีบัณฑิต	กภ.ด.	Doctor of Physical Therapy D.PT.
	หรือ		หรือ
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy Ph.D.
๒.๑.๒	สาขาวิชาการบัญชี		
	บัญชีบัณฑิต	บช.บ.	Bachelor of Accountancy B.Acc.
			หรือ
			Bachelor of Accounting
	บัญชีมหาบัณฑิต บช.ม.		Master of Accountancy M.Acc.
			หรือ
			Master of Accounting
	บัญชีดุษฎีบัณฑิต บช.ด.		Doctor of Accountancy D.Acc.
			หรือ
			Doctor of Accounting
	หรือ		หรือ
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy Ph.D.
๒.๑.๓	สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย		
	การแพทย์แผนไทยบัณฑิต	พท.บ.	Bachelor of Thai Traditional B.TM.
			Medicine
	การแพทย์แผนไทยมหาบัณฑิต	พท.ม.	Master of Thai Traditional M.TM.
			Medicine
	การแพทย์แผนไทยดุษฎีบัณฑิต	พท.ด.	Doctor of Thai Traditional D.TM.
			Medicine

ชื่อปริญญาภาษาไทยและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)			ชื่อปริญญาภาษาอังกฤษและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)		
หรือ			หรือ		
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.		Doctor of Philosophy		Ph.D.
การแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต	พท.ป.บ.		Bachelor of Applied Thai Traditional Medicine		B.ATM.
การแพทย์แผนไทยประยุกต์ มหาบัณฑิต	พท.ป.ม.		Master of Applied Thai Traditional Medicine		M.ATM.
การแพทย์แผนไทยประยุกต์ ดุษฎีบัณฑิต	พท.ป.ด.		Doctor of Applied Thai Traditional Medicine		D.ATM.
หรือ			หรือ		
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.		Doctor of Philosophy		Ph.D.
๒.๑.๔ สาขาวิชาการแพทย์แผนจีน					
การแพทย์แผนจีนบัณฑิต	พจ.บ		Bachelor of Traditional Chinese Medicine		B.CM.
การแพทย์แผนจีนมหาบัณฑิต	พจ.ม.		Master of Traditional Chinese Medicine		M.CM.
การแพทย์แผนจีนดุษฎีบัณฑิต	พจ.ด.		Doctor of Traditional Chinese Medicine		D.CM.
หรือ			หรือ		
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.		Doctor of Philosophy		Ph.D.
๒.๑.๕ สาขาวิชาเทคนิคการแพทย์					
เทคนิคการแพทย์บัณฑิต	ทพ.บ.		Bachelor of Medical Technology		B.MT.
เทคนิคการแพทย์มหาบัณฑิต	ทพ.ม.		Master of Medical Technology		M.MT.
เทคนิคการแพทย์ดุษฎีบัณฑิต	ทพ.ด.		Doctor of Medical Technology		D.MT.
หรือ			หรือ		
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.		Doctor of Philosophy		Ph.D.
๒.๑.๖ สาขานิติศาสตร์					
นิติศาสตรบัณฑิต	น.บ.		Bachelor of Laws		LL.B.
นิติศาสตรมหาบัณฑิต	น.ม.		Master of Laws		LL.M.
นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต	น.ด.		Doctor of Laws		LL.D.
หรือ			หรือ		
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.		Doctor of Philosophy		Ph.D.
๒.๑.๗ สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์					
พยาบาลศาสตรบัณฑิต	พย.บ.		Bachelor of Nursing Science		B.N.S.
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต	พย.ม.		Master of Nursing Science		M.N.S.
พยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต	พย.ด.		Doctor of Nursing Science		D.N.S.
หรือ			หรือ		
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.		Doctor of Philosophy		Ph.D.

ชื่อปริญญาภาษาไทยและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)			ชื่อปริญญาภาษาอังกฤษและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)	
๒.๑.๘	สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต	วศ.บ.	Bachelor of Engineering	B.Eng.
	วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต	วศ.ม.	Master of Engineering	M.Eng.
	วิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต	วศ.ด.	Doctor of Engineering	D.Eng.
	หรือ		หรือ	
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
๒.๑.๙	สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตรบัณฑิต	ศษ.บ.	Bachelor of Education	B.Ed.
	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	ศษ.ม.	Master of Education	M.Ed.
	ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต	ศษ.ด.	Doctor of Education	Ed.D., D.Ed.
	หรือ		หรือ	
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
	และ			
	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต	ค.อ.บ.	Bachelor of Science in Industrial Education	B.S.Ind.Ed.
			หรือ	
			Bachelor of Science in Technical Education	B.S.Tech.Ed.
	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต	ค.อ.ม.	Master of Science in Industrial Education	M.S.Ind.Ed.
			หรือ	
			Master of Science in Technical Education	M.S.Tech.Ed.
	ครุศาสตร์อุตสาหกรรมดุษฎีบัณฑิต	ค.อ.ด.	Doctor of Science in Industrial Education	D.Ind.Ed., D.Tech.Ed.
			หรือ	
			Doctor of Science in Technical Education	
	หรือ		หรือ	
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
๒.๑.๑๐	สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต	สถ.บ.	Bachelor of Architecture	B.Arch.
	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต	สถ.ม.	Master of Architecture	M.Arch.
	สถาปัตยกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต	สถ.ด.	Doctor of Architecture	D.Arch.
	หรือ		หรือ	
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.

ชื่อปริญญาภาษาไทยและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)			ชื่อปริญญาภาษาอังกฤษและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)		
	และ		และ		
	ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต	ภ.สถ.บ.	Bachelor of Landscape Architecture	B.L.A.	
	ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต	ภ.สถ.ม.	Master of Landscape Architecture	M.L.A.	
	ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต	ภ.สถ.ด.	Doctor of Landscape Architecture	D.L.A.	
	หรือ		หรือ		
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.	
๒.๑.๑๑	สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์				
	สาธารณสุขศาสตรบัณฑิต	ส.บ.	Bachelor of Public Health	B.P.H.	
	สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต	ส.ม.	Master of Public Health	M.P.H.	
	สาธารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิต	ส.ด.	Doctor of Public Health	Dr.P.H.	
	หรือ		หรือ		
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.	
๒.๒	ชื่อปริญญาตามสาขาวิชาชีพ โดย				
	ระดับปริญญาตรีเป็นปริญญาสูงสุด				
๒.๒.๑	สาขาวิชาทันตแพทยศาสตร์				
	ทันตแพทยศาสตรบัณฑิต	ท.บ.	Doctor of Dental Surgery	D.D.S.	
	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต	วท.ม.	Master of Science	M.S.,M.Sc.	
	วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต	วท.ด.	Doctor of Science	D.S.,D.Sc.	
	หรือ		หรือ		
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.	
๒.๒.๒	สาขาวิชาทัศนมาตรศาสตร์				
	ทัศนมาตรศาสตรบัณฑิต	ทศ.บ.	Doctor of Optometry	O.D.	
	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต	วท.ม.	Master of Science	M.S.,M.Sc.	
	วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต	วท.ด.	Doctor of Science	D.S.,D.Sc.	
	หรือ		หรือ		
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.	
๒.๒.๓	สาขาวิชาแพทยศาสตร์				
	แพทยศาสตรบัณฑิต	พ.บ.	Doctor of Medicine	M.D.	
	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต	วท.ม.	Master of Science	M.S.,M.Sc.	
	วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต	วท.ด.	Doctor of Science	D.S.,D.Sc.	
	หรือ		หรือ		
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.	
๒.๒.๔	สาขาวิชาเภสัชศาสตร์				
	เภสัชศาสตรบัณฑิต	ภ.บ.	Doctor of Pharmacy	Pharm.D.	

ชื่อปริญญาภาษาไทยและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)		ชื่อปริญญาภาษาอังกฤษและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)	
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต	วท.ม.	Master of Science	M.S.,M.Sc.
วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต	วท.ด.	Doctor of Science	D.S.,D.Sc.
หรือ		หรือ	
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
๒.๒.๕ สาขาวิชาสัตวแพทยศาสตร์			
สัตวแพทยศาสตรบัณฑิต	สพ.บ.	Doctor of Veterinary Medicine	D.V.M.
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต	วท.ม.	Master of Science	M.S.,M.Sc.
วิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต	วท.ด.	Doctor of Science	D.S.,D.Sc.
หรือ		หรือ	
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
๓. ปริญญาประเภททั้งวิชาชีพและปฏิบัติการ			
๓.๑ ประเภททั้งวิชาชีพ			
๓.๑.๑ สาขาวิชากายอุปกรณ์ศาสตร์			
กายอุปกรณ์ศาสตรบัณฑิต	กอ.บ.	Bachelor of Prosthetics and Orthotics	B.PO.
กายอุปกรณ์ศาสตรมหาบัณฑิต	กอ.ม.	Master of Prosthetics and Orthotics	M.PO.
กายอุปกรณ์ศาสตรดุษฎีบัณฑิต	กอ.ด.	Doctor of Prosthetics and Orthotics	D.PO.
หรือ		หรือ	
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
๓.๑.๒ สาขาวิชาการจัดการ			
การจัดการบัณฑิต	กจ.บ.	Bachelor of Management	B.M.
การจัดการมหาบัณฑิต	กจ.ม.	Master of Management	M.M.
การจัดการดุษฎีบัณฑิต	กจ.ด.	Doctor of Management	D.M.
หรือ		หรือ	
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
๓.๑.๓ สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์			
ดุริยางคศาสตรบัณฑิต	ดศ.บ.	Bachelor of Music	B.M.
ดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต	ดศ.ม.	Master of Music	M.M.
ดุริยางคศาสตรดุษฎีบัณฑิต	ดศ.ด.	Doctor of Music	D.M.
หรือ		หรือ	
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
๓.๑.๔ สาขาวิชานิเทศศาสตร์			
นิเทศศาสตรบัณฑิต	นศ.บ.	Bachelor of Communication Arts	B.Com.Arts.
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต	นศ.ม.	Master of Communication Arts	M.Com.Arts.

ชื่อปริญญาภาษาไทยและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)		ชื่อปริญญาภาษาอังกฤษและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)		
๓.๑.๕	นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต	นศ.ด.	Doctor of Communication Arts	D.Com.Arts.
	หรือ		หรือ	
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
	สาขาวิชาบริหารธุรกิจ			
๓.๑.๖	บริหารธุรกิจบัณฑิต	บธ.บ.	Bachelor of Business	B.B.A.
	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต	บธ.ม.	Master of Business	M.B.A.
	บริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต	บธ.ด.	Doctor of Business	D.B.A.
	หรือ		หรือ	
๓.๑.๗	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
	สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ			
	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต	รป.บ.	Bachelor of Public	B.P.A.
	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	รป.ม.	Master of Public Administration	M.P.A.
	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต	รป.ด.	Doctor of Public Administration	D.P.A.
	หรือ		หรือ	
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
	สาขาวิชาทางวิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์			
๓.๑.๘	ศิลปบัณฑิต	ศล.บ.	Bachelor of Fine Arts	B.F.A.
	หรือ		หรือ	
	ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต	ศป.บ.	Bachelor of Fine and Applied	
	ศิลปมหาบัณฑิต	ศล.ม.	Master of Fine Arts	M.F.A.
	หรือ		หรือ	
	ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต	ศป.ม.	Master of Fine and Applied	
	ศิลปดุษฎีบัณฑิต	ศล.ด.	Doctor of Fine Arts	D.F.A.
	หรือ		หรือ	
๓.๑.๘	ศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต	ศป.ด.	Doctor of Fine and Applied	
	หรือ		หรือ	
	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.
	สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์			
๓.๑.๘	สังคมสงเคราะห์ศาสตรบัณฑิต	สส.บ.	Bachelor of Social Work	B.S.W.
	สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต	สส.ม.	Master of Social Work	M.S.W.
	สังคมสงเคราะห์ศาสตรดุษฎีบัณฑิต	สส.ด.	Doctor of Social Work	D.S.W.

ชื่อปริญญาภาษาไทยและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)			ชื่อปริญญาภาษาอังกฤษและอักษรย่อ (ตามระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก)		
	หรือ		หรือ		
๓.๑.๙	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.	
	สารสนเทศศาสตรบัณฑิต	สท.บ.	Bachelor of Information Science	B.I.S.	
	สารสนเทศศาสตรมหาบัณฑิต	สท.ม.	Master of Information Science	M.I.S.	
	สารสนเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต	สท.ด.	Doctor of Information Science	D.I.S.	
	หรือ		หรือ		
๓.๒	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต	ปร.ด.	Doctor of Philosophy	Ph.D.	
	ประเภทปฏิบัติการ				
๓.๒.๑	เทคโนโลยีบัณฑิต	ทล.บ.	Bachelor of Technology	B.Tech.	
	เทคโนโลยีมหาบัณฑิต	ทล.ม.	Master of Technology	M.Tech.	
๓.๒.๒	อุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต	อส.บ.	Bachelor of Industrial Technology	B.Ind.Tech.	
	อุตสาหกรรมศาสตรมหาบัณฑิต	อส.ม.	Master of Industrial Technology	M.Ind.Tech.	

ข้อ ๗ ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ หรือมีความจำเป็นต้องกำหนดชื่อปริญญา ที่นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่จะพิจารณา และให้ถือคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้นเป็นที่สิ้นสุด

ประกาศ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙

พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ